

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СТАНУ ТРАВМАТИЗМУ ВИРОБНИЧОГО І НЕВИРОБНИЧОГО ХАРАКТЕРУ В УКРАЇНІ ТА ЙОГО СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ
COMPARATIVE ANALYSIS OF INDUSTRIAL AND NON-INDUSTRIAL INJURES IN UKRAINE AND ITS SOCIAL AND ECONOMIC CONSEQUENCES

Денисенко А.Ф., доцент, Ліннік Ю.В., студент;
Ткаченко Г.В., студент, СумДУ, Суми
Denysenko A.F., associate professor, Linnik Y.V., student,
Tkachenko G.V., student, SumSU, Sumy

Травматизм не є новою проблемою для будь-якої країни. Але рівень виробничого травматизму в Україні стабільно залишається в кілька разів вищим, ніж в економічно розвинених країнах. За 2008 рік на підприємствах України було травмовано близько 319 тисяч осіб. Кількість померлих від невикористаного травматизму в Україні щорічно складає близько 70 тисяч осіб. І це тільки офіційні дані. Така ситуація є також першопричиною значних економічних збитків, не кажучи про те, що Україна втрачає своїх громадян.

На перший погляд кількість смертельних випадків поступово зменшується, а виробничий травматизм зменшується гіпертемпамі. Але наша гіпотеза полягає в тому, що суттєво більше зниження виробничого травматизму у порівнянні із таким зі смертельними наслідками пояснюється фактом приховання нещасних випадків та профзахворвань, і ніяк не поліпшенням умов праці.

Рисунок 1 - Регресія кількості загиблих на чисельність потерпілих

Рисунок 1 демонструє стійку залежність випадків зі смертельними наслідками від збільшення випадків виробничого травматизму.

Коефіцієнт еластичності складає

$$\frac{dy}{dx} \cdot \frac{y}{x} = E_x^y = \frac{0,0726 \times 0,2815 \times X^{0,2815-1} \times X}{0,0726 \times X^{0,2815}} = 0,2815 \times 100 = 2,8\%$$

Тобто зростання коефіцієнту виробничого травматизму на 1 % призводить до зростання кількості загиблих в розрахунку на тисячу працюючих на 3 %, з цього можна зробити висновок про доцільність і необхідність вживання заходів для скорочення травматизму виробничого характеру, а відповідно, і чисельності смертельних випадків.

Згідно даних Національних рахунків Державного комітету статистики України розрахуємо середнє значення річного виробітку робітника України:

$$\text{Вирібток}_1\text{прац} = \frac{\text{Вал.дод.варт}}{\text{Чпр}} = \frac{827193\text{млн}}{21\text{млн}} = 39390\text{грн/ рік}$$

Тоді денне значення виробітку складе:

$$\text{Денний}_\text{вирібток}_\text{прац} = \frac{\text{річнийвирібток}}{\text{число}_\text{роб}_\text{днів}} = \frac{39390}{250} = 157,56\text{грн}$$

Припустимо, що середня тривалість лікарняного становить 30 календарних днів, з яких робочих днів 22.

За даними Фонду соціального страхування витрати на компенсації страхових виплат потерпілим за 2008 рік склали 2 млрд 862 млн. грн.

$$\begin{aligned} \text{Сумарний}_\text{збиток}_\text{вир.травматизму} &= \\ \text{Денний}_\text{вирібток}_\text{прац} * \text{Кількість}_\text{травмованих} * 22\text{дні} &= \\ = 157,56 * 318985 * 22 + 2862300000 &= 13\text{млрд}919\text{млн} \end{aligned}$$

Частка збитку у ВВП України становить:

$$\frac{\text{збиток}}{\text{ВВП}} = \frac{13919\text{млн}}{827193\text{млн}} = 0,016 * 100 = 1,68\% \text{ВВП}_{\text{України}}$$

Проаналізуємо стан травматизму невикористаного характеру в Україні. Частка травматизму невикористаного характеру із смертельним наслідком становить понад 9 відсотків загальної кількості померлих, тобто близько 70 тис. осіб. Однією з основних причин смертності в Україні осіб віком від 15 до 44 років є вплив небезпечних факторів життєвого середовища. З 1991 року від нещасних випадків невикористаного характеру загинуло більше 1 млн. осіб, або 99 відсотків всіх загиблих від небезпечних факторів життєвого середовища, і травмовано понад 44 млн. громадян України переважно працездатного віку.

Щорічні втрати економіки, за оцінкою фахівців Інституту демографії та соціальних досліджень Національної академії наук, тільки внаслідок загибелі та травмування громадян у сфері, не пов'язаній з виробництвом, перевищують 10 млрд. гривень, зокрема внаслідок загибелі - 9,2 млрд., тимчасової

непрацездатності у зв'язку з нещасними випадками невиробничого характеру - 1,12 млрд. гривень, що становить близько 2,5 відсотка валового внутрішнього продукту України.

За запропонованою нами методикою розраховано, що перші складають 2,5% ВВП, а другі – 1,6%. Загалом ця сума складає близько 4,1% ВВП України. Ці кошти могли б бути спрямовані на соціальний розвиток країни, заходи щодо модернізації виробничих процесів, екологізацію виробництва. А відбувається навпаки – вони спрямовуються на компенсації збитків. Також треба зазначити той факт, що високий рівень травматизму спричиняє значні втрати робочого часу, що, в свою чергу, знижують продуктивність праці. Це дуже негативно позначається на економіці країни.